

ส่วนที่ 5

ปัญหาและอุปสรรค

และแนวทางการปรับปรุงการดำเนินการ

5.1 ปัญหาและอุปสรรค

5.1.1 ด้านการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม

1. การดำเนินงานภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ทำให้หน่วยงานต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรม ส่งผลให้การดำเนินงานไม่ครอบคลุมถึงกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีผลกระทบต่อคุณภาพของการดำเนินงานโครงการกับกลุ่มเป้าหมายที่กำหนด นอกจากนี้งาน/โครงการบางส่วนต้องชะลอหรือปรับแผนการดำเนินงานในไตรมาสต่อไป

2. การจัดเก็บข้อมูลทางการศึกษาที่ต้องจัดเก็บร่วมกันในหลายหน่วยงานมีความล่าช้า เนื่องจากมีความละเอียดและซับซ้อนในการพิจารณาข้อมูลเพื่อการจัดเก็บ โดยเฉพาะข้อมูลเชิงสถิติ เช่น จำนวนนักเรียน ต้องเก็บข้อมูลจากหน่วยงานและการรายงานของสถานศึกษา จำเป็นต้องใช้เวลาในการเก็บรวบรวมและตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูล

3. การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมที่ไม่ได้มีปรากฏอยู่ในแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงานส่งผลให้หน่วยงานไม่ได้มีการดำเนินการให้สอดคล้องตามความเชื่อมโยงสาระสำคัญของแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของหน่วยงาน เช่น ประเด็นยุทธศาสตร์พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ กลยุทธ์ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ เรื่องการสร้างแพลตฟอร์มดิจิทัลรองรับการเรียนรู้ที่หลากหลาย เมื่อพิจารณาในกลุ่มโครงการ/โครงการ/กิจกรรมหลักจะเห็นว่าไม่มีการดำเนินงานที่มารองรับกลยุทธ์ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์แต่อย่างใด

5.1.2 ด้านการเบิกจ่ายงบประมาณ

1. งบรายจ่ายประจำ

1) งบบุคลากร มีอัตราข้าราชการว่างระหว่างเลื่อนตำแหน่ง และมีอัตราพนักงานราชการว่างซึ่งอยู่ในระหว่างการสรรหา

2) งบดำเนินงาน งบเงินอุดหนุน และงบรายจ่ายอื่น บางแผนงาน โครงการ กิจกรรม ได้รับงบประมาณล่าช้า หรือไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณ ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานได้ ต้องมีการปรับแผนการดำเนินงาน ปรับกิจกรรม ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ดังกล่าว ส่งผลให้การดำเนินการและเบิกจ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามแผนงาน/โครงการ

3) การจัดสรรงบประมาณที่มีจำนวนลดน้อยลงทุกปี เพื่อให้กับหน่วยงานรับไปดำเนินการได้มีอย่างจำกัด ซึ่งเป็นการจัดสรรงบประมาณตามความจำเป็นและความเร่งด่วนของโครงการ/กิจกรรมที่จำเป็นต้องดำเนินงาน ทำให้การดำเนินงานในเรื่องอื่นต้องมีการชะลอการดำเนินการไว้ก่อน ส่งผลต่อการดำเนินการโครงการ/กิจกรรมที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การจัดสรรงบประมาณเป็นรายงวดทำให้หน่วยงานบริหารงบประมาณค่อนข้างยาก โดยไม่ดำเนินการใช้งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในงวดแรก ๆ เนื่องจากเกรงว่างบประมาณในส่วนที่ยังไม่ได้รับจะไม่ได้รับจัดสรรเพิ่ม จึงทำให้มีผลการใช้จ่ายค่อนข้างต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด เป็นเหตุให้สำนักงบประมาณอาจจะไม่โอนเงินจัดสรรในงวดต่อไปให้หรือไม่เต็มจำนวน โดยให้เหตุผลว่าหน่วยงาน มีผลการเบิกจ่ายต่ำและยังมีงบประมาณคงเหลืออยู่เป็นจำนวนมาก

4) การกำหนดตัวชี้วัดบางตัวชี้วัดไม่สามารถประเมินผลลัพธ์ความสำเร็จของยุทธศาสตร์และผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานภายใต้เอกสารงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณนั้น ๆ

2. งบรายจ่ายลงทุน

1) มีการประกาศจัดซื้อจัดจ้าง ประชาพิจารณ์ และประกาศเชิญชวนแล้ว แต่มีการทักท้วงจากผู้ขาย/ผู้รับจ้าง จึงทำให้ต้องมีการทบทวน ปรับแบบรูปรายการ ราคากลาง คุณลักษณะเฉพาะครุภัณฑ์ใหม่ และเริ่มกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างใหม่

2) ค่าครุภัณฑ์ ส่วนใหญ่อยู่ระหว่างหาผู้รับจ้าง ประกาศเชิญชวนด้วยวิธี e-bidding ดำเนินการตามสัญญาจ้าง และเบิกจ่ายตามวงงาน

3) ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง อยู่ระหว่างการอนุมัติแบบรูปรายการ การประกาศเชิญชวนด้วยวิธี e-bidding และรอผู้รับจ้างมาทำสัญญา

5.1.3 ด้านการติดตามและประเมินผล

1) การกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของโครงการที่ตอบสนองตัวชี้วัดตามเอกสารงบประมาณ รายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานบางส่วนยังกำหนดตัวชี้วัดไม่สะท้อนผลลัพธ์ตามที่กำหนดไว้ในเอกสารงบประมาณดังกล่าว ทำให้การติดตามผลการดำเนินงานโครงการที่ตอบสนองต่อเป้าหมายและตัวชี้วัดขาดความครอบคลุม ครบถ้วน ไม่สามารถตอบสนองต่อการบรรลุเป้าหมายของตัวชี้วัดได้อย่างแท้จริง อีกทั้งการกำหนดค่าเป้าหมายในบางโครงการ/กิจกรรม รูปแบบร้อยละ ไม่ได้กำหนดจำนวนที่เป็นข้อมูลพื้นฐานไว้ ทำให้ไม่เห็นภาพรวมของเป้าหมายที่จะดำเนินการ

2) การติดตามและรายงานผลการดำเนินงานบางโครงการที่มีลักษณะใกล้เคียงกันในแต่ละหน่วยงาน เนื่องจากหน่วยงานมีงาน/โครงการในลักษณะเดียวกันแต่กระจายในหลายสำนัก/กลุ่มงานย่อย ทำให้ขาดความชัดเจนในมิติของภาพรวมของกลุ่มโครงการนั้น และเกิดความซ้ำซ้อนของการจัดเก็บข้อมูลที่ใช้ในการประเมินผลการบรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่น กลุ่มโครงการการพัฒนาครูผู้สอน กลุ่มโครงการพัฒนานักเรียน เป็นต้น โดยส่งผลให้บางโครงการไม่ได้มีการประมวลข้อมูลเพื่อการติดตามและประเมินผล

3) การรายงานผลการดำเนินงานโครงการ หน่วยงานบางส่วนขาดความชัดเจนในการรายงานข้อมูลผลการดำเนินงานโครงการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายหรือตัวชี้วัดที่กำหนด นอกจากนี้ข้อมูลบางส่วนเป็นการรายงานเชิงกระบวนการมากกว่าผลสำเร็จของการดำเนินงานตามตัวชี้วัดหรือเป้าหมายโครงการ กอปรกับรายงานผลการดำเนินงานโครงการบางส่วนมีความล่าช้า เนื่องจากบางหน่วยงานมีสถานศึกษาในสังกัดเป็นจำนวนมากจึงต้องใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานในพื้นที่ รวมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากหน่วยงานส่วนกลางและหน่วยงานในพื้นที่ก่อนมีการเผยแพร่

4) โครงการ/โครงการสำคัญ ของหน่วยงานที่เชื่อมโยงตามประเด็นแผนแม่บทฯ นั้น ๆ เป็นลักษณะงานประจำ ตามหน้าที่และอำนาจของหน่วยงาน เมื่อพิจารณาแล้วไม่สอดคล้องหรืออยู่ในกรอบของแผนแม่บทฯ ข้างต้น ทำให้ไม่สามารถตอบสนองต่อเป้าหมาย ตัวชี้วัด ของแผนแม่บทฯ ได้อย่างแท้จริง ซึ่งไม่ได้ส่งผลกับการขับเคลื่อนโดยตรง

5.2 ข้อสังเกตจากการติดตามผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

1) ตัวชี้วัดที่มีการกำหนดเป้าหมายเป็นค่าร้อยละ ไม่ได้ระบุเป้าหมายจำนวนไว้อย่างชัดเจน ทำให้การจัดเก็บข้อมูลเป็นการรายงานเฉพาะโครงการที่หน่วยงานจัดส่งมาเท่านั้น ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมโครงการที่ดำเนินการทั้งหมดอย่างแท้จริง

2) ตัวชี้วัดบางตัวขาดเจ้าภาพหลักรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดที่ดำเนินการร่วมกันหลายหน่วยงานในภาพรวม ซึ่งบางตัวมีความสอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงาน เช่น ร้อยละของข้าราชการ ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานและสามารถนำผลการพัฒนาไปใช้ในการปฏิบัติงาน, ร้อยละของหน่วยงาน/สถานศึกษาสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรัก และการธำรงรักษาสถาบันหลักของชาติ ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข, ร้อยละของผู้เรียนที่ได้รับการสร้างภูมิคุ้มกันจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (ยาเสพติด, ภัยไซเบอร์, ภัยพิบัติธรรมชาติ, โรคอุบัติใหม่ ฯลฯ)

3) บางโครงการระบุในประเด็นยุทธศาสตร์หนึ่งแต่ไปตอบสนองต่อตัวชี้วัดอีกประเด็นยุทธศาสตร์ เช่น โครงการเสริมสร้างทักษะการเอาตัวรอดในภาวะวิกฤตและภัยธรรมชาติ ของ สกก. หรือกลุ่มโครงการเสริมสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา ระบุอยู่ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 แต่ไปตอบสนองต่อตัวชี้วัดภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 คือ ร้อยละของผู้เรียนที่ได้รับการสร้างภูมิคุ้มกันจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (ยาเสพติด, ภัยไซเบอร์, ภัยพิบัติธรรมชาติ, โรคอุบัติใหม่ ฯลฯ)

4) การรายงานผลการดำเนินงานของหน่วยงานยังไม่ครอบคลุมตามคํานิยามของตัวชี้วัดที่กำหนด เช่น ร้อยละของผู้เรียนที่ได้รับการสร้างภูมิคุ้มกันจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (ยาเสพติด, ภัยไซเบอร์, ภัยพิบัติธรรมชาติ, โรคอุบัติใหม่ ฯลฯ) ซึ่งจากการติดตาม พบว่า มีการรายงานเฉพาะเรื่องการสร้างภูมิคุ้มกันจากภัยยาเสพติด ยังไม่มีการรายงานผลการดำเนินงานภัยคุกคามรูปแบบใหม่อื่น ๆ

5) การกำหนดค่าเป้าหมายภายใต้ตัวชี้วัดเดียวกันคนละค่าเป้าหมาย ทำให้เกิดปัญหาในการจัดเก็บข้อมูล เช่น ร้อยละของข้าราชการ ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานและสามารถนำผลการพัฒนาไปใช้ในการปฏิบัติงาน (ครู และบุคลากรทางการศึกษา ร้อยละ 85 , ข้าราชการพลเรือนสามัญ และบุคลากรทางการศึกษาอื่น มาตรา 38 ค.(2) ร้อยละ 80) ซึ่งการรายงานบางโครงการไม่ได้กลุ่มเป้าหมายชัดเจน ทำให้ไม่สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ได้ นอกจากนี้การดำเนินงานบางโครงการเป็นแค่จัดอบรมเท่านั้น ไม่ได้มีการขยายผลจัดเก็บผลการพัฒนาไปใช้ในการปฏิบัติงานตามตัวชี้วัดที่กำหนด

5.3 แนวทางการปรับปรุงการดำเนินการ

1) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการควรมีการสื่อสาร สร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้รับผิดชอบโครงการ ได้เห็นความสำคัญของการกำหนดวัตถุประสงค์ ผลผลิต และผลลัพธ์ของแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมให้มีความชัดเจน เพื่อให้สามารถดำเนินการและติดตามประเมินผลได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม รวมทั้งควรมีการจัดทำ แผนบริหารความเสี่ยงของโครงการ/กิจกรรม โดยเฉพาะโครงการ/กิจกรรมสำคัญที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อ ผลสัมฤทธิ์และเป้าหมายของแผนปฏิบัติการประจำปี และแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้สามารถป้องกันหรือหาแนวทางแก้ไขสถานการณ์โครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

2) ทุกหน่วยงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ควรให้ความสำคัญกับการกำกับติดตามการดำเนินงาน และรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันที่ เปลี่ยนแปลงไป อาทิ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนการดำเนินงานด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้การ ดำเนินงานมีความสอดคล้องและตอบสนองต่อผลสัมฤทธิ์และเป้าหมายของแผนปฏิบัติการประจำปี และแผน ปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

3) ควรมีการติดตามผลการใช้จ่ายงบประมาณของทุกหน่วยงานในสังกัดโดยให้ทุกหน่วยเบิกจ่ายถือปฏิบัติ ตามมาตรการการคลังด้านการใช้จ่ายภาครัฐอย่างเคร่งครัด และตระหนักถึงความสำคัญของการใช้จ่ายงบประมาณ ให้เป็นไปตามมาตรการการคลังด้านการใช้จ่าย

4) ควรมีการทบทวนตัวชี้วัดของแผนปฏิบัติการของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการให้สอดคล้อง เชื่อมโยงกับเป้าหมายและค่าเป้าหมายรวมของแผนระดับที่ 1 และระดับที่ 2 เพื่อให้สามารถรายงานผลสัมฤทธิ์การ ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีต่อแผนระดับต่าง ๆ

5) ควรมีการจัดทำและขับเคลื่อนโครงการสำคัญที่มีการถ่ายทอดค่าเป้าหมายจากยุทธศาสตร์ชาติ แผน แม่บทฯ และแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกิจหลักของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ให้อยู่ในแผนปฏิบัติการ ระยะ 5 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สามารถตอบสนองต่อเป้าหมาย ตัวชี้วัด ของแผนแม่บทฯ และแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างแท้จริง

6) ควรมีการเฝ้าระวังกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพในการรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานเป็นภาพรวมของ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อลดความซ้ำซ้อนของข้อมูลที่ใช้ในการประเมินผลการบรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

7) ควรวางระบบติดตามและประเมินผลทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อเชื่อมโยงเป็นระบบเดียวกัน สามารถเอื้อประโยชน์ร่วมกันได้ โดยติดตามความก้าวหน้า ประเมินผล ประมวลสรุปสภาพปัญหาอุปสรรคของการ ดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย ของแผนปฏิบัติการฯ รวมทั้งพิจารณาทบทวน ปรับปรุงแผนปฏิบัติการฯให้สอดคล้องให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง